

Jumalateenistus P, 19.04.20 kell 11.00, *Quasimodogeniti*

Lektsioonid: Ap 3:12–20; Jh 21:1–14

Pihikõne: Ii 13:25j

Jutlus: Sk 8:6–8

Laulud: 334 (1–3); 348 (1–4, 4); 219 (1–4); 291 (1–2)

Nõnda ütleb vägede Issand: Kuigi see on neil päevil ime selle rahva jäägi silmis, kas peaks see olema ime ka minu silmis? küsib vägede Issand. Nõnda ütleb vägede Issand: Vaata, mina päästan oma rahva päikesetõusu maalt ja päikeseloojaku maalt. Ja mina toon nad tagasi Jeruusalemma elama: nad on mulle rahvaks ja mina olen neile Jumalaks, ustav ja õiglane.

Tänases kirjakohtas kõneleb prohvet ja ühtlasi preester Sakarja, kelle tegutsemisajaks peetakse piibliteadlaste arvates 6. eelkristliku sajandi teist poolt, kui Iisraeli rahvas lubati Paabeli vangistusest tagasi Jeruusalemma taastama. Sk alguses on öeldud, et Sakarjale tuli Issanda sõna „Daarjavesel teisel aastal, kaheksandas kuus“ ja see dateering lubab oletada, et Sakarja alustas tegevust 520 eKr kuningas Dareios I teisel valitsemisaastal.

See Sakarja tegevusaja piiritlemine annab konteksti meie tänase jutlusealuse teksti sisu paremaks mõistmiseks. Saame teada, kes on „selle rahva jääk“, mida tähendab „neil päevil“ ja mis on see „ime“, millest prohvet kõneleb.

„Rahva jääk“ on Iisraeli rahva liikmed, kes Juuda kunigate soost maavalitseja Serubbabeli juhtimisel Paabelist Jeruusalemma taastama tulid. „Need päevad“ on üsna trööstitu tulevikuvaade olukorras, mil püha pealinn Jeruusalemm on maatasa ja teda tuleb raskuste kiuste taastama hakata.

„Ime“ tähendus aga selgub 8. peatüki eelmistest salmidest. Sk 8:3 teatab Issand, et ta pöördub jälle tagasi Jeruusalemma ja järgnevas kahes salmis kirjeldatakse seda, millise õnnistuse Issanda ligiolu kaasa toob: „Vanad mehed ja vanad naised istuvad jälle Jeruusalemma turgudel, igaühel kepp käes elupäevade rohkuse tõttu. Ja linna turud on täis poisse ja tüdrukuid, kes mängivad tema turgudel.“

Siiski on neil kolmel väljendil ka kaugeleulatavam tähendus, nagu prohvetisõnal ikka. VT mõistes on „Iisraeli jääk“ Iisraeli rahvas, peamiselt vaesed inimesed, kes jäävad järgi pärast Issanda päeva, mingit katastroofi, millest kõneleb nt prohvet Joeli raamatu 2. peatükk. „Iisraeli jäägist“ kõnelevad eri kontekstides ka teised prohvetid, nt Js 10:20, Jr 6:9 ja 31:7; Sf 3:13.

UT-s tähendab „Iisraeli jääk“ Jumalale kiusatustes ustavaks jäänud hulgakest, nt Ilm 12:17 nimetatakse nendeks neid, „kes hoiavad tallel Jumala käske ning kellel on Jeesuse tunnistus“. Kristlik-eshatoloogilisest perspektiivist võib siis „Iisraeli jäägiks“ pidada inimesi, kes pääsevad pärast viimset kohtupäeva igavesse Jumala riiki.

„Need päevad“ võiksid eshatoloogilisse konteksti pandult tähendada samuti lõpuajale järgnevaid päevi, mil katsumustest pääsenud väike hulgake, kristlikus mõttes siis Kristusele ustavaks jäänud inimesed, näeb Jumala õnnistuse tulekut.

„Ime“, millest prohvet Sakarja kõneleb, on aga seesama heebraakeelne sõna *palá*, mida kasutatakse Ps 118:22j: „Kivi, mille hooneehitajad ära põlgasid, on saanud nurgakiviks. Issanda käest on see tulnud, see on imeasi meie silmis.“ Kindlasti tuletab see „ime“ kirjeldus teile meelde UT, kus sama psalmisti kirjakohta kasutab Jeesus, lõpetades oma tähendamissõna viinamäe rentnikest Mt 21:33jj (ning paralleelkirjakohad Mk-s ja Lk-s). Samuti kasutab seda psalmisõna apostel Peetrus Suurkohtu ees Ap 4:11 ja oma kirjas 1Pt 2:7.

Niisiis pole see „ime“ või „imeasi“ midagi muud kui viide meie Issandale ja Õnnistegijale Jeesus Kristusele, keda inimlikud „hooneehitajad“ tunnistada ei tahtnud, kuid kellele tegelikult tugineb Jumala riik, mis jääb, erinevalt inimlikust maailmakorrast, püsima igavesti.

Tagasi prohvet Sakarja juurde minnes loeme Sk 8:7 sellest, kuidas Issand päästab oma rahva „päikesetõusu maalt ja päikeseloojaku maalt“, ehk siis nii idast kui läänest. Paralleelne selle kirjakohtaga on ka prohvet Jesaja sõna Js 43:5–7: „Ära kardada, sest mina olen sinuga, ma toon su soo päikesetõusu poolt ja ma kogun sind päikeseloojaku poolt. Ma ütlen põhjamaale: Anna! Ja lõunamaale: Ära keela! Too mu pojad kaugelt ja mu tütreid maailma äärest, kõik, keda nimetatakse

minu nimega ja keda ma oma auks olen loonud, kujundanud ning valmis teinud!“

Niisiis toob Issand oma rahva tagasi kõigist ilmakaartest. Sakarja kontekstis tähendab see rahva tagasitoomist pühasse linna Jeruusalemma konkreetses ajaloolises situatsioonis. Kuid laiemas prohvetlikus kontekstis võib selle „rahva“ hulka lugeda ka paganad ehk siis kristlased kui uus Iisrael.

Tõepoolest, kui Kristus sai Jumala poolt kaduvasse maailma pandud uue hoone, Kristuse kiriku nurgakiviks, siis on loogiline kujutleda, kuidas sellesse kirikusse voolavad rahvad kõigist ilmakaartest.

Sakarja ütleb küll, et Issand toob rahva tagasi elama Jeruusalemma ja ka teised VT prohvetid, nt Jesaja, Jeremija ja Miika kõnelevad sellest, kuidas kord tunglevad rahvad Siionisse või Jeruusalemma. Võib tekkida küsimus, mis on kristlasel tegemist Jeruusalemmaga.

Ühest küljest võib ju kristlane, eriti protestant mõelda, et pole tarvis kindlat geograafilist punkti, mida kujutleda Jumala riigi maapealse keskusena – selleks sobib iga pühakoda, milles kuulutatakse Jumala sõna ja jagatakse sakramente.

Teisest küljest on aga vana kristlik tava oodata Jeesuse taastulekut justnimelt ida poolt. Mt 24:27 ütleb Jeesus: „Sest otsekui välk sähvatab idast ja paistab läände, nõnda on Inimese Poja tulemine.“

Olen nüüd iga päev olnud pärastlõunal kirikus ja pannud tähele, kuidas praegu, ülestõusmispühade paiku u kl 16–17 paiku paistab päike täpselt meie kiriku lääneuksest sisse altari peale. Meiegi pilgud on jumalateenistuse ajal suunatud (tegelikult orienteeritud kui mõelda selle sõna pärinemise peale ld sõnast *oriens* 'tõusev (päike)') ida suunas, nagu päiksegi kiirgus. Ent siis, kui Inimese Poeg tagasi tuleb, sähvib silmipimestav kiirgus, mille kõrval päike kahvatub, justnimelt ida poolt, vastassuunas. Ja õnnis on see, kes seda pilti näha saab!

Ida geograafiliseks sümboliks on juutide ja nende „laienduse“, kristlaste järgi ikka olnud Jeruusalemm kui püha linn, kuhu juudid usuvad ju ka Messia kord tulevat. Ja seepärast pole midagi imelikku selles, kuid kujutleda Siionit või Jeruusalemma ka kristlikust perspektiivist Jumala riigi maapealse keskpunktina.

Selle siiani kirjeldava ja võib-olla isegi veidi targutava iseloomuga jutluse lõpetuseks küsin retooriliselt siiski ka seda, mida tähendavad need kolm prohvet Sakarja mõistet meie jaoks täna.

Kas meie kuulume „Iisraeli jäägi“ hulka? Kui, nagu Ilmutusraamat ütleb, hoiame tallel Jumala käske ja meil on Jeesuse tunnistus, siis kuulume. Mida me selleks tegema peame, et mitte oma osalust jäägis kaotada? Olla valmis „nendeks päevadeks“ ehk siis Issanda taastulekuks. Kuidas aga selleks valmis olla? Toetuda „imeasjale“ ehk Kristusele kui nurgakivile.

Lihtsamalt väljendudes aga on meie kui kristlaste ülesanne jääda ustavaks oma kutsumisele. Jumal ei nõua meilt palju. VT sõnul järgmist (5Ms 10:12j): „Ja nüüd, Iisrael, mida nõuab Issand, su Jumal, sinult muud, kui et sa kardaksid Issandat, oma Jumalat, käiksid kõigil tema teedel ja armastaksid teda, ja et sa teeniksid Issandat, oma Jumalat, kõigest oma südamest ja kõigest oma hingest, et sa peaksid Issanda käske ja seadusi, mis ma täna sulle annan, et su käsi hästi käiks?“

Juhuks aga, kui see VT-lik formuleering tundub liiga pikk ja võib-olla isegi üle jõu käiv, pakun ka ühe UT-liku tegevusjuhendi Rm 12:1j sõna järgi: „Nüüd, vennad, kutsun ma teid üles Jumala suure halastuse pärast tooma oma ihud Jumalale elavaks, pühaks ja meelepäraseks ohvriks; see olgu teie mõistlik jumalateenistus. Ja ärge muganduge praeguse ajaga, vaid muutuge meele uuendamise teel, et te katsuksite läbi, mis on Jumala tahtmine, mis on hea ja meelepärane ja täiuslik.“

Niisiis õpetab Piibel meid Jumalat kartma ja armastama, teda ihu ja hingega teenima ning eelistama maailma muutuvaile kommetele ja moodidele alati Jumala tahtmist. Sellega on Kristuse kogudus ajast aega püüdnud tegeleda, sellega on püütud tegeleda EELK-s ja Nõo koguduses enne meid ja sellega tegeldakse pärast meid. Ja meiegi peame püüdma oma parima arusaama järgi andma oma panuse neil aastail, mis Issand meile tema teenimiseks kinkinud on.

Aidaku meid selles Jumal ja meie Issand Kristus, kes on töotanud olla iga päev meie juures!

Aamen.